

lógiai megkülönböztetést a két ökotípus között nem ismerünk.” Nagyon röviden jellemzi viszont a hegyesfogú kőris (*F. oxycarpa*), nem tudván arról, hogy nálunk ez nem létezik, helyette hazánkban a keskenylevelű kőris alfaja fordul elő.

Az 1963-ban megjelent ún. „zöld könyvek” [61] e kérdésben sajnos sajátságos kettősséget mutatnak. A növényföldrajzi-cönológiai fejezetekben – melyek összeállítása *Csapody István* érdeme – a magas és a magyar kőris már helyesen van szétválasztva, ugyanakkor az erdőművelési fejezetekben és a táblázatokban még mindenütt csak magas kőris szerepel; a magyar kőrisnek ekkor még kódja sem volt. Kivételt csupán a Közép- és Alsó-Duna-ártér erdőgazdasági táj fejezete jelent, amelynek szerzője, *Tóth Imre* helyesen alkalmazza a magyar kőris nevet.

Hazánkban a magyar kőris első részletes, botanikai és erdőszeti szempontból sem kifogásolható bemutatása *Csapody István* erdőszetbotanikus tollá-

ból származik, aki az 1966-ban megjelent *Erdei fák és cserjék* c. könyvben [62] a fajt *Csapody Vera* akvarelljei segítségével illusztrálja. Az előzmények ellenére Majer Antal erdőműveléstan professzor 1968-ban kiadott Magyarország erdőtársulásai c. alapvető művében [63] még egy helyen tárgyalja a magas és a magyar kőris, s utóbbiról mindössze ennyit ír: „A hegyi kőris fekete, a síksági kőris barnarügű. *Fukarek* (1954) *F. angustifoliamak* nevezi, *Kárpáti István F. oxycarpa*-t ír a szil-kőris-tölgy ártéri erdőkből, valamint éger-kőris láperdőkből. *Soó-Simon* (1960) *F. angustifolia* subsp. *pannonicamak*, magyarkőrisnek nevezi, mások szlavonkőrisnek, Pannonpontos fajt, s igen gyakori hazánkban.... Síksági ártereken és lápokon [a magas kőris] a magyarkőris váltja fel.”

Nagyon fontos adalékokat szolgáltat ellenben 1968-ban, *Tóth Imre* erdőmérnök, az Alsó-Duna-ártér kőrisspecialistája *Az Erdő* c. szaklapban [64]. Aprólékos megfigyelései részben tuda-

mányos, részben gyakorlati jellegűek, s ő hívja fel a figyelmet a korábban idézett *Majerszky István*-féle cikkeire, ill. annak fontos megállapításaira is. A későbbiekben a magyar kőris megismertetése, népszerűsítése terén jelentős érdemei vannak *Vöröss László Zsigmond* pécsi főiskolai tanárnak [65-68], aki többek között az Erdészeti Lapokban is megjelentette tapasztalatait, miként tette azt ugyanitt e sorok írója is [69].

Összefoglalásképpen megállapítható, hogy a tudományos életünk számos reprezentánsa még napjainkban is kételkedve fogadja a magyar kőris létezésének tényét, s a gyakorlati szakemberek közül is csak kevesen ismerik fel és különítik el a magas kőristől. Az év fája cikksorozatunk az elkövetkező időszakban a két taxon közötti különbségekre hívja majd fel a figyelmet, s hangsúlyozza, hogy a gyakorlati életben sem lehet őket összevonni, egy fajként kezelni.

A hivatkozott szakirodalom jegyzékét kérésre a szerző szívesen rendelkezésre bocsátja.

Tapasztalatcsere Felső-Ausztriában

Résztevők: *Földi Lajos*, Debreceni Erdészeti művelési műszaki vezető, *Berettyán Balázs*, ÁESZ Debreceni Ig. erdőfelügyelő, a Magyarország és Ausztria Földművelésügyi Minisztériumai közötti együttműködési szerződés keretében.

A tartomány erdőgazdálkodásának legnagyobb kihívása az elegyetlen lucfenyő-állományok termőhelynek megfelelő elegyítése, illetve lecserélése lombos fafajokkal. Ennek szükségességét támasztja alá, hogy a 2004. évben a kitermelt faanyag 38 %-a (890 000 m³) károsított faanyag volt. A károsítás 2/3 részben biotikus (törzs-, kéreg-, fakárosító rovarok), 1/3 részben abiotikus (széltörés, hőtörés lavina) eredetű. Megjegyzem, hogy a 2004. évben nem volt „komolyabb” viharkár, szemben pl. 1990-nel, amikor a széldöntés miatt a kitermelés 3,9 millió m³-re emelkedett, melyből 2,8 millió károsított faanyag volt.

Az első szakmai program során egy 15 éves kísérleti területet tekintettünk meg, mely kb. 2 ha nagyságú volt, és különböző fekvésekben HJ, MK, KST, B részeket tartalmazott. A telepítés 2 éves csemetével történt, 2 m-es sortávolsággal, 4500 db/ha csemeteszámmal. A termelési cél minden faj esetében a dímenziós, minőségi faanyag termelése, a lehető legrövidebb vágásfordulóval. Ezt

úgy tervezik elérni, hogy már 5-10 éves korban kijelölik a végfákat, kb. 12x12m-es hálózatban. Az erdőnevelés során a végfákat nyesik (8 m magasságig) és ezen egyedek koronájának minél intenzívebb fejlődését elősegítendő a szomszédos fákat fokozatosan kitermelik. A HJ, MK és B állományrészek nagyon biztató képet mutattak (pl. HJ 18 cm átmérő, 19 m magasság, 8 m ágtszta egyenes törzs), míg a KST és a cseresznye esetében a kép elég siralmas.

A következő állomáshelyen, melyet 60 perces kocscikázás után értünk el, megtapasztaltuk, hogy egy évtizedek óta magára hagyott erdőtömbben (kb. 20 ha) 320 m tengerszint feletti magasságban a kb. 40 éves luc, ill. lombos állomány fatömege azonos nagyságú, valamint azt, hogy az idős tölgyállomány fatömege is megegyezik az idős lucállományéval (kb. 600m³/ha).

Bad Goisernben az ÖBF AG. munkájával ismerkedtünk. Ez a részvénytársaság tartományi határokat átlépve gazdálkodik Ausztria erdőterületének 10 százalékán. Bécsben található a központja, 12 erdőszetének egyike a „Forstbetrieb Inneres Salzkammergut”, melynek a vezetőjével beszélgettünk. Az erdőszet területe 97 700 ha, melyből 55 500 ha erdő. Éves fakitermelésük 180 000

m³. A magas szintű elektronikus adatfeldolgozásnak (EDV) köszönhetően a szakmai munkát 1 erdőmérnök (erdészvezető) és 11 kerületvezető erdőszet képes elvégezni.

A lambachi Benedek-rendi apátság 470 ha erdővel rendelkezik, melyből évente kb. 3000 m³ kitermeléssel számol. Megtekintettünk egy kísérleti területet, melyen lucállomány utáni tölgyfelújítást végeznek. A csemeték 5 különböző származási helyről, 4 csemetekertből származnak. A felújítás csak kerítéssel lehetséges a magas őzlelétszám miatt. (A kerítés költségének 2/3-a a vadásztársaságot terhelte.) A felújítás nettó költsége 7000 euro/ha-ra rúgott. (csemete 0,6 euro/db, ültetés 0,4 euro/db, 4500 db/ha csemete)

Egy másik kísérleti területen tölgy felújítás során 12x12 m-es háló metszéspontjaiban kialakított 2,5 m élhosszúságú négyzetekbe 25 db csemetét ültettek 0,5 m-es tőtávval (csoportos felújítás). Ápolási munkákat csak a négyzeteken belül végeznek.

Ádámfi Tamás

**Hirdessen az
Erdészeti Lapokban!**